

TANTÁRGYI LEÍRÁS

A tantárgy neve magyar nyelven:	Kultúr- és designtörténet
A tantárgy neve angol nyelven:	History of Culture and Design
A tantárgy kreditértéke:	4
A tantárgy elektronikus tanulmányi rendszer kódja:	BL-KULDET-04-EA
A tantárgy besorolása:	kötelező
Az oktatás nyelve (ha az nem magyar):	magyar
A tantárgy gondozásáért felelős szervezeti egység:	Művészet- és Designelméleti Intézet
A tanóra típusa és óraszám:	Előadás, heti óraszám: 0, féléves óraszám: 8
Munkarend (nappali / levelező):	Levelező
A tantárgy meghirdetésének féléve:	2022/2023 1. félév
Előtanulmányi feltételek:	-

A TANTÁRGY CÉLJA, TANULÁSI EREDMÉYNEK:

Ismeri a modern tárgy-kultúra meghatározó szereppel bíró, huszadik századi nagy egyéniségeit, immár klasszikussá lett darabjait, az azokat életre hívó stílusirányzatokat, szellemi áramlatokat. Tisztában van azzal a gazdasági-társadalmi, részben ipari-technológiai háttérrel, illetve szellemi közeggel, amelyben létrejöttek és amelynek létüket köszönhetik. Egyfelől megformálásuk – a design-kultúra – folyamatos változásának, másfelől az eredmények egymásra épülő láncolatának ismeretében áttekintéssel rendelkezik a tárgytervezés- és alkotás történelmi folyamatának mind az indítékairól, mind a természetéről. Biztos értékrenddel bír a design örökségéről, és ilyen módon biztosan képes tájékozódni a tárgytervezői tevékenység aktuális trendjeiben, illetve jövőbeni új formái és megnyilvánulásai között.

A TANTÁRGY TARTALMÁNAK RÖVID LEÍRÁSA:

Mai jelentésében az angol design szó a második világháború után terjedt el az egész világon, honosodott meg nálunk is. A korszerű tárgytervezői tevékenység elveinek kikristályosodása és gyakorlatának kimunkálása azonban még a huszadik század első felére esik. A kurzus során a fogalomtisztázást és az előzmények felvázolását (J. Wedgwood, Ch. Dresser, M. Thonet) követően először a múlt századforduló szellemi műhelyeit (francia-belga art nouveau, bécsi Secession, német Werkstätték) mutatjuk be, majd a húszas-harmincas évek funkcionalizmusa következik a Bauhaus-szal az élen. A hazai tendenciákat a nemzetközi szcéna szerves részeként elemezzük. E racionális felfogás mellett bontakozott ki az art deco jóvoltából egy másfajta a modernizmus is, amely nagy hatást gyakorolt a két háború között ipari és ily módon design-nagyhatalommá váló USA-ban. A funkcionalista felfogás, amelyet a diktatúrák (Hitler, Sztálin) ellehetetlenítettek, a második világháború után újra éledt a fogyasztói társadalomban. Mellette előbb az organikus szemléletű skandináv, majd a posztmodern olasz design vált trenddiktálóvá. E változatos és gazdag történetben a hangsúly környezetünk mindennapos tárgyaira (bútorok, berendezési és használati tárgyak, konyhai eszközök stb.) esik, de más műfajok elemei (pl. textilek, plakátok, műszaki cikkek) is helyet kapnak az alkalmanként 50-60 színes képanyaggal kísért értékelő ismertetésekben.

A HALLGATÓ FELADATAI, TERVEZETT TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEI:

Az előadásokon a szóban elhangzott tényekhez az elemzés gondolatmenetét szemléletesen illusztráló gazdag képanyag kapcsolódik. Nehezebb témák esetében interaktív módon, azaz a hallgatóknak feltett kérdésekre kapott válaszokhoz igazodva közelítünk az adott problémakörhöz. A kötelező olvasmányokban nem szereplő, a számonkérés körét jóval meghaladó információk révén mutatunk rá a design történetének belső logikájára és összefüggésrendszerére, ami az ismeretanyag elsajátítását jelentősen megkönnyíti. Hasonló módszertani megfontolásból kerülnek szóba az előadásokon a mindenkori témához

kapcsolódó történelmi, művészettörténeti és kulturális vonatkozások, amelyek segítik az elhangzottak megértését és intellektuális feldolgozásukat. Egyfajta mintául szolgálva egyszersemind a szemináriumi referátumok, illetve a diplomadolgozatok készítéséhez is.

A TÁRGY ÉRTÉKELÉSE:

A kurzus (a kredit) teljesítése 12-14 tételes írásbeli teszt formájában történik. 6-8 képet, a rajta szereplő ikonikus darabokat kell azonosítani, illetve 4-6 kérdésre válaszolni. Aki az ennek alapján megajánlott jegyet nem fogadja el, az szóban folytathatja a vizsgát.

Megajánlott jegy adható: Nem.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

- Ernyey Gyula: *Design : tervezéstudomány és termékformálás : 1750-2000*. Ráday Könyvesház, 2011
- Sparke, Penny: *Design : mesterek és mesterművek*. Athenaeum 2000, 2001
- Vadas József: *A magyar iparművészet története : a századfordulótól az ezredfordulóig*. Corvina, 2014

AJÁNLOTT IRODALOM:

- *Magyar design : magyar design 150 éve a dualizmus korától napjainkig = Hungarian design : 150 years*. Vertigo, [2004]
- Miller, Judith: *Design : a forma művészete a 19. század végétől napjainkig*. Geopen, 2010